

Omrežje e-seniorji 55+

Če nekemu povemo vse, kar vemo, nam še vedno vse ostane.

08.05.2024

Seniorji 55+, usposabljammo se za uporabo e-storitev

Dr. Jože Gričar

Predvidoma jeseni 2024 bo javni izobraževalni program *Finančna pismenost za odrasle* dostopen na številnih ustanovah za izobraževanje odraslih po vsej državi. Razvili so ga v Andragoškem centru Slovenije v okviru [projekta](#) po naročilu ministrstva za izobraževanje in finance. Med testiranjem programa v obsegu 100 ur na javnem zavodu Cene Štupar v Ljubljani je med udeleženci požel same pohvale. V program finančne pismenosti je vključena tudi digitalna pismenost, ker danes nekdo, ki ni digitalno pismen, ne more dostopati do določenih finančnih storitev na spletu. O tem lahko preberete več v članku [Za starejše kmalu tudi program finančne pismenosti](#). Simona Fajfar. Delo, 24.04.2024.

Storitve v zvezi s financami (denarjem in premoženjem) so vse bolj digitalno zasnovane, zato je znanje o uporabi zadevnih e-storitev vse bolj pogoj za njihovo uporabo, kar je ena izmed nalog organizacij, ki zagotavljajo usposabljanje. Po drugi strani je uporaba digitalne tehnologije vpeta v sam proces izobraževanja, saj se na vajah uporablja nekatere e-storitve povsem praktično. Papirne storitve izginjajo, nadomeščajo jih e-storitve, kar vse prinaša nove zahteve do njihovih ponudnikov, izobraževalcev in zlasti uporabnikov.

Ena izmed najnovejših digitalnih tehnologij so orodja umetne inteligence. Gre za nekaj zelo praktičnega, za orodje, ki človeku pomaga, tako kot mu pomagajo klešče ali lopata. Kot nobena tehnologija tudi ta ni ne dobra ne slaba. Vse je odvisno od tega, kako jo uporabljajo ljudje. Tehnologija ničesar ne nadomešča, ampak lahko pomaga. Zato se jo je treba naučiti uporabljati. To je tehnologija za osebe, ki veliko vedo in želijo izvedeti še več. Nekateri jo imenujejo tehnologija za osebe, ki imajo vprašanja.

Usposabljanje za uporabo e-storitev postaja kritično pomembno. Zato je zanimivo, kako se s tem vprašanjem ukvarjajo tudi v drugih državah. Na primer, v Estoniji, ki je naredila velike premike v digitaliziranju procesov v podjetjih in javni upravi. V Estoniji je večino opravil mogoče opraviti prek spleta, vključno z naročanjem na preglede pri zdravniku, ustanovitvijo podjetja ali glasovanjem na volitvah. Digitalizacija marsikomu poenostavila življenje ter odpravila čakalne vrste in težave. Vendar pa lahko ta digitalni premik povzroči izključitev tistih, ki nimajo veščin uporabe interneta. S tem v zvezi je lahko zanimiv članek [Research links internet surfing to healthy aging](#). Marian Männi. Research in Estonia, 14 Feb 2024. Povzemamo nekaj sporočil članka, ki slonijo na večletnem raziskovanju Tiine Tambaum, predavateljice na Haapsalu College, Univerze v Tallinnu in raziskovalke na Inštitutu za prebivalstvo v Estoniji.

Presenetljivo je, da velik del Estoncev starih od 65 do 74 let, približno ena tretjina, ne uporablja interneta. Še bolj presenetljivo je, da večina posameznikov,

starejših od 75 let, po podatkih estonskega poročila o človekovem razvoju za leto 2023 nikoli ni uporabljala računalnika. Glavna ovira, ki starejšim odraslim preprečuje dostop do interneta v Estoniji in po Evropi, ni pomanjkanje virov, temveč pomanjkanje digitalnih veščin. Posledice tega digitalnega razkoraka so zaskrbljujoče. Starejše generacije, če ne bodo uporabljale interneta, bodo poglobile razkorak med starostnimi skupinami. Kot bi živeli v dveh različnih svetovih.

Za zdravo staranje je bistvenega pomena občutek vključenosti v družbo. Uporaba digitalnih orodij in dostop do pridobivanja potrebnih veščin ni le dejavnost, temveč je tesno povezana z duševnim stanjem osebe. Zato je pomembno, da se seniorji stalno usposabljammo za uporabo e-storitev, ki jih omogoča in zahteva uporaba digitalnih tehnologij.

Zagotovljeno mora biti primerno okolje in odpravljeni bolj ali manj očitni znaki digitalnega starizma (digital ageism) in celo digitalne diskriminacije v družbi. O tem poročata avtorja članka [Digital discrimination: Addressing ageism in design and use of new and emerging technologies](#). Lloyd Whitman, Senior Director and Kiran S. Jivnani, Former Assistant Director. GeoTech Center, Atlantic Council, Aug 01, 2023. Povzemamo nekaj opozoril.

Ohranjanje digitalne pismenosti je pogoj za izrabljanje priložnosti vseživljenjskega učenja. Samo ponudba lekcij digitalne pismenosti pa ni dovolj. Za usposabljanje, da bo učinkovito, morajo biti seniorji angažirani in uživati v njem. Digitalno usposabljanje za seniorje je najboljšo, kadar ga zagotavljajo ustanove, ki imajo izkušnje pri delu in jim seniorji zaupajo. Učni programi in inštruktorji morajo biti usklajeni s potrebami uporabnikov. Seniorji običajno bolje sodelujejo z inštruktorji, ki lahko delijo svoje izkušnje ali so sami seniorji. Prav tako se po navadi bolje učijo z navodili ena-na-ena, ki so lahko bolj prilagojena kot avtomatizirana usposabljanja.

Vključujoč, na uporabnika osredotočen proces oblikovanja (user centricity) za vrsto tehnologij bi moral postati splošno uporabljan – tako za tehnologije, ki se uporabljajo doma, kot za tiste, ki so bistvene za uspeh na delovnem mestu v prihodnosti. Glede na to, da je večina tehnologije razvita z mislijo na mlajše osebe, bodo za doseg te vizije vključujočega razvoja potrebna dodatna javno-zasebna partnerstva, ki bodo lahko dodatno premostila vrzel med bolj raznoliko skupino uporabnikov in razvijalcev.

Vključitev seniorjev v proces načrtovanja rešitev jih lahko spodbudi, da postanejo prihodnji potrošniki teh rešitev, kar bi ustvarilo ekonomsko vrednost za tehnološka podjetja. Vzpostavitev dodatnih pametnih partnerstev bo ključnega pomena v naslednjem desetletju, če želimo preprečiti, da bi starost postala ovira za izkoriščanje novih in nastajajočih tehnologij v družbi in prihodnosti dela.

O tem kako seniorji uporabljajo internet, ne vemo dovolj. Zbiranje in analiza podatkov o uporabnikih interneta, ki jih objavlja Statistični urad Evropske unije - EUROSTAT, je zaključeno s starostno skupino 65-74 let. Uporabnikov, starejših od 75 let, statistično ni. A v dolgoživi družbi je in bo več uporabnikov interneta, starejših od 75 let, ki pa, kot kaže ta praksa, niso statistično zanimivi. Raziskave pa kažejo, da se je treba ukvarjati s skupino uporabnikov interneta nad 75 let. Zanimiv je članek: [Barriers to and Facilitators of Older People's Engagement With Web-Based Services: Qualitative Study of Adults Aged >75 Years](#). Annemarie Money, Alex Danielle Harris, Charlotte Eost-Telling, Jane McDermott, Chris Todd. Aging, JMIR Publications, 28.2.2024.

Seniorje 55+ velja spodbujati, da postanejo e-seniorji. To so osebe, ki pogosto uporabljajo internet in znajo uporabljati e-storitve.